

รายงานการทบทวนข้อมูลทางวิชาการ

Ping Do Ching Capsules

นายแพทย์อรรถสิทธิ์ ตรีสุบัต

สถาบันวิจัยและประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์
กรมการแพทย์

กุมภาพันธ์ 2553

คำนำ

ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ H1N1 จัดได้ว่าเป็น “โรคติดต่ออุบัติใหม่” (Emerging infectious diseases) เนื่องมาจากการกลายพันธุ์ของไวรัส จนเกิดเป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่มีสารพันธุกรรมผสมกันของเชื้อไข้หวัดใหญ่ของหมู นก และคน เชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ H1N1 จะมียูในน้ำมูก น้ำลาย หรือเสมหะของผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยสามารถแพร่เชื้อได้ตั้งแต่ผู้ติดเชื้อยังไม่ปรากฏอาการไข้ และหลังจากที่อาการไข้ปรากฏแล้ว ทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันยาที่มีอยู่แล้วซึ่งเป็นยาที่ใช้รักษาโรคไข้หวัดใหญ่ในคนและใช้ได้ผลกับไวรัสไข้หวัดใหญ่คือ โอเซลทามิเวียร์ (oseltamivir) หรือในชื่อการค้าคือ ทามิฟลู (tamiflu) และซานามิเวียร์ (zanamivir) หรือในชื่อการค้าคือ รีเลนซา (relenza) ซึ่งเป็นยาชนิดพ่น อย่างไรก็ตาม ยาด้านไวรัสชนิดนี้ อาจมีไม่เพียงพอต่อความต้องการในช่วงที่มีการระบาดของโรค และมีโอกาสเกิดการดื้อยาได้หากใช้โดยไม่ระมัดระวัง

สมุนไพรอาจเป็นทางเลือกของการนำมาใช้ในการรักษาโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ H1N1 ทั้งนี้ Sino-Canada Holdings Limited ในประเทศฮ่องกงได้ทำหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเพื่อแนะนำยาสมุนไพรจีนภายใต้ชื่อว่า “Ping Do Ching” โดยระบุสรรพคุณที่ผ่านการทดสอบทางคลินิกในด้านการฆ่าเชื้อไวรัส และความปลอดภัยของยา รวมถึงมีการใช้ยานี้อย่างแพร่หลายในประเทศจีน ทั้งนี้ เพื่อให้กระทรวงสาธารณสุขได้พิจารณายา “Ping Do Ching Capsules” มาใช้รักษาไข้หวัดใหญ่ชนิด H1N1 และไข้หวัดใหญ่ทั่วไปในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ก่อนการตัดสินใจนำเทคโนโลยีใดมาใช้ ควรมีข้อมูลทางวิชาการที่น่าเชื่อถือสนับสนุนด้านประสิทธิผล และความปลอดภัยของเทคโนโลยีนั้นๆ โดยพิจารณาความถูกต้อง ผลการศึกษาที่ได้ และการนำไปประยุกต์ใช้ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของประเทศ ด้วยเหตุนี้ กรมการแพทย์ได้รับการร้องขอจากกรมควบคุมโรคให้แสดงข้อคิดเห็นต่อยา Ping Do Ching Capsules ว่ามีความเหมาะสมในการนำมารักษาโรคไข้หวัดใหญ่อย่างไร

กรมการแพทย์ โดย สถาบันวิจัยและประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ ซึ่งมีการกิจด้านการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์จึงได้ดำเนินการสืบค้นข้อมูลทางวิชาการที่มีอยู่ในปัจจุบัน และสามารถเข้าถึงได้ เพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายในการเลือกใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์นี้ต่อไป

ข้อคิดเห็นต่อยา *Ping Do Ching Capsules* ในการรักษาโรคไข้หวัดใหญ่

ในปัจจุบันมีการใช้ศาสตร์ทางการแพทย์แผนจีนอย่างแพร่หลาย รวมถึงการนำสมุนไพรต่างๆ มาใช้ในการรักษาโรค การแพทย์แผนจีนมีวัตถุประสงค์ในการนำสมุนไพรจีนมาใช้รักษาไข้หวัดใหญ่ทั้งรักษาอาการของทางเดินหายใจ และยังรักษาร่างกายโดยรวม จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อหาข้อมูลด้านประสิทธิผลของ Ping Do Ching Capsules ในการรักษาไข้หวัดใหญ่ โดยสืบค้นพบสรรพคุณของสมุนไพรที่เป็นส่วนประกอบ ดังนี้

1. *Lonicera japonica*¹ หรือเรียกอีกชื่อว่า Japanese Honeysuckle มีสรรพคุณในการต้านแบคทีเรีย และต้านการอักเสบ มักนำไปรวมกับ *Forsythia suspensa* เพื่อขับความร้อน และกำจัดพิษ รวมถึงรักษาฝีฝักบัว ไข้ ไข้หวัดใหญ่ และแผลต่างๆ มีรายงานว่าสารประกอบ Polyphenolic ที่ได้จาก *Lonicera japonica* มีฤทธิ์ยับยั้งการกระตุ้นเกร็ดเลือด (platelet activation) และปรับสมดุลร่างกาย² (vascular homeostasis) การศึกษาของ Thanabhorn³ ไม่พบพิษของเอธานอลที่สกัดจาก *Lonicera japonica* ทั้งชนิดเฉียบพลันและกึ่งเฉียบพลันในเลือดหนูทดลอง น้ำมันและสารที่สกัดได้จากพืชชนิดนี้พบว่ามีฤทธิ์ต้านแบคทีเรียได้⁴
2. Indigowoad Leaf (Isatis Leaf) หรือ *Isatis indigotica* การแพทย์แผนจีนใช้ต้านมะเร็งเม็ดเลือดขาว (Leukemia) และโรคติดเชื้อทางเดินหายใจรุนแรง (SARS) จากการศึกษาของ Hsuan⁵ และคณะพบว่า *Isatis indigotica* มีผลในการฆ่าเชื้อไวรัสในการควบคุมโรคติดเชื้อ pseudorabies virus ในหนู อีกทั้ง ส่วนใบยังสามารถใช้รักษาไข้หวัดใหญ่ หัด และไทฟอยด์ได้⁶
3. Fineleaf Schizonepeta herb เป็นพืชที่ใช้ส่วนที่อยู่เหนือดินเป็นยา ซึ่งคาดว่าสามารถใช้ในการรักษาโรคผิวหนังอักเสบ (eczema) ได้ ทั้งนี้ ยังมีไม่หลักฐานข้อมูลเพียงพอที่จะใช้ยานี้ในการรักษาผิวหนังอักเสบ ไข้หวัด ไข้ อาการเจ็บคอ สะเก็ดเงิน ประจำเดือนมาไม่ปกติ และอื่นๆ การใช้ที่ขนาดต่ำๆ ที่มีความปลอดภัย ในขณะที่การใช้ขนาดสูงอาจมีผลต่อดับได้ อย่างไรก็ตาม ไม่ควรใช้ในสตรีมีครรภ์ หรือให้นมบุตร รวมถึงผู้ที่เป็โรคตับ ขนาดยาที่เหมาะสมขึ้นกับปัจจัยต่างๆ อาทิเช่น อายุ ภาวะสุขภาพของผู้ใช้ เป็นต้น ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในการกำหนดขนาดการใช้ที่เหมาะสม⁷

4. Bombyx Batryticatus เป็นตัวอ่อนหนอนไหมแห้ง(dried silkworm larva) มีสรรพคุณในการใช้ระงับปวด ใช้รักษาอาการปวดศีรษะ ปวดฟัน ทอนซิลอักเสบ และรักษาอาการชักได้
5. Radix Isatidis ที่ใช้ในการแพทย์แผนจีนนั้น โดยใช้ส่วนรากแห้งของต้น Isatidis indigotica Fort มีฤทธิ์ในการต้านเชื้อแบคทีเรีย⁹⁻¹⁰ ไวรัส การอักเสบ รวมถึงยับยั้งการแบ่งตัวของไวรัสที่เกี่ยวข้องกับโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS)¹¹
6. Dahurican Angelica Root ใช้ส่วนที่เป็นรากแห้งในเป็นส่วนประกอบของยาต้านแบคทีเรีย รักษาสิ่ว ปวดศีรษะ ปวดฟัน ไซนัสอักเสบ ใช้หัวัด และใช้หัวัดใหญ่¹²⁻¹³

องค์การอนามัยโลก¹⁴ได้รายงานการวิจัยทางคลินิกในการรักษา SARS ที่อาการไม่รุนแรงและเป็นไม่เกิน 10 วัน โดยใช้สมุนไพรจีนในการรักษาจำนวน 11 ราย สมุนไพรจีนที่พบว่าเป็นส่วนประกอบของ Ping Do Ching Capsules และพบในการศึกษานี้ในสูตรยาตำรับที่ 1 จำนวน 1 ชนิด ได้แก่ Bombyx batryticatus และพบในตำรับที่ 2 จำนวน 1 ชนิด ได้แก่ Lonicera japonica โดยผลการศึกษารูปว่าสมุนไพรจีนเพียงอย่างเดียวสามารถใช้รักษาโรค SARS ที่ไม่รุนแรงได้ อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการมีน้อย และเป็นโรคระยะไม่รุนแรง การรักษาจึงอาจให้ผลดีได้ ดังนั้น จึงไม่สามารถสรุปได้ว่า Ping Do Ching Capsules จะสามารถใช้รักษาโรค SARS ได้หรือไม่ เนื่องจากมีส่วนประกอบของยาที่ตรงกับการศึกษาที่องค์การอนามัยโลกรายงานไว้เพียง 2 ชนิดเท่านั้น และยังเป็นคนละตำรับอีกด้วย

จากการทบทวนอย่างเป็นระบบเรื่อง Chinese medical herbs for influenza ของ Chen¹⁵ และคณะซึ่งทบทวนและเผยแพร่ครั้งแรกในปี 2006 เพื่อศึกษาสมุนไพรจีนในการรักษาโรคไข้หวัดใหญ่ที่ไม่ซับซ้อน (Uncomplicated influenza) พบว่าการศึกษาที่สืบค้นเป็นชนิด Randomized controlled trials (RCT) และ quasi-RCT มีจำนวน 8 เรื่อง ซึ่งการศึกษาส่วนใหญ่มีคุณภาพต่ำทำให้ไม่สามารถประเมินผลการรักษาและผลข้างเคียงได้ ต่อมา Chen¹⁶ และคณะได้ทบทวนอย่างเป็นระบบเพื่อประเมินการใช้สมุนไพรจีนในการป้องกันและรักษาไข้หวัดใหญ่ รวมถึงอาการไม่พึงประสงค์และเผยแพร่ใน The Cochrane Library 2007 issue 4 จากเอกสารที่เป็น Randomized controlled trials จำนวน 2 เรื่อง โดยเป็นเรื่องของการรักษาไข้หวัดใหญ่ 1 เรื่อง และเป็นเรื่องการรักษาและการป้องกัน 1 เรื่อง ทั้งนี้ Chen ได้ระบุในการทบทวนว่า มีการศึกษาที่คัดเข้า และคัดออก รวมถึงการศึกษาที่รอประเมินผลการวิจัยรวมทั้งสิ้น 34 เรื่อง และได้รายงานชนิดของสมุนไพรที่เป็นส่วนประกอบของยาที่ใช้ในการศึกษาเหล่านั้น ทั้งนี้ สมุนไพรที่เป็นส่วนประกอบของ Ping

Do Ching Capsules และพบเป็นส่วนประกอบของการศึกษาในการทบทวนอย่างเป็นระบบของ Chen ได้แก่ Indigowoad Leaf, Fineleaf Schizonepeta Herb, Honeysuckle flower, Dahurain Angelica Root

ผลการทบทวนรายงานว่า สมุนไพรจีนอาจมีผลในการป้องกันและบรรเทาอาการจากไข้หวัดใหญ่ได้ อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยและการศึกษามีจำนวนน้อย รวมถึงการศึกษาที่นำมาทบทวนมีคุณภาพต่ำ ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าควรสนับสนุนหรือยกเลิกการใช้สมุนไพรจีนในการรักษาไข้หวัดใหญ่ด้วยเหตุนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรทำการศึกษาวินิจฉัยทางคลินิกอย่างมีคุณภาพ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของยา *Ping Do Ching Capsules* ในการรักษาโรคไข้หวัดใหญ่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Japanese Honeysuckle. URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Japanese_Honeysuckle. (assessed January 1, 2010)
2. Nuzzo V. Lonicera japonica. URL: http://wiki.bugwood.org/Lonicera_japonica (assessed December 12, 2009)
3. Thanabhorn S, Jaijoy K, Thamaree S, Ingkaninan K, Panthong A. Acute and subacute toxicity of the ethanol extract from Lonicera japonica Thunb. *J Ethnopharmacol* 2006;107:370-3.
4. Rahman A, Kang SC. In vitro control of food-borne and food spoilage bacteria by essential oil and ethanol extracts of Lonicera japonica Thunb. *Food Chem* 2009;116:670-5.
5. Hsuan SL, Chang SC, Wang SY, Liao TL, Jong TT, Chien MS, et al. The cytotoxicity to leukemia cells and antiviral effects of Isatis indigotica extracts on pseudorabies virus. *J Ethnopharmacol* 2009; 123(1):61-7.
6. Isatis Leaf. URL: http://www.e2121.com/herb_db/viewherb.php3?viewid=119&setlang=1 (assessed January 13, 2010).
7. Schizonepeta: uses, side effects, interactions and warnings. URL: <http://www.webmd.com/vitamins-supplements/ingredientmono-1102-SCHIZONEPETA.aspx?activeIngredientId=1102&activeIngredientName=SCHIZONEPETA&source=3> (assessed January 7, 2010)

8. Kikuchi H, Takahashi N, Oshima Y. Novel aromatics bearing 4-O-methylglucose unit isolated from the oriental crude drug Bombyx Batryticatus. *Tetrahedron lett* 2004;45:367-70.
  9. Kong WJ, Zhao YL, Shan LM, Xiao XE, Guo WY. Investigation on the spectrum-effect relationships of EtOAc extract from Radix Isatidis based on HPLC fingerprints and microcalorimetry. *J Chromatogr B* 2008;871:109-14.
  10. Li W, Cheng J, Yuan L, Han-bing L, Qin S, Yun L, et al. Methodological research on the quality evaluation of Radix isatidis based on antibacterial potency. *Mode Tradit Chin Med Mater Med* 2008;10920:33-6.
  11. Peng J, Fan G, Wu Y. Isolation and purification of clemastanin B and indigoticoside A from Radix Isatidis by high-speed counter-current chromatography. *J Chromatogr A* 2005;1091:89-93.
  12. Kwon YS, Kobayashi A, Kajiyama SI, Kawazu K, Kanzaki H, Kim CM. Antimicrobial constituents of Angelica dahurica roots. *Phytochemistry* 1997;44(5):887-9.
  13. Lechner D, Stavri M, Oluwatuyi M, Pereda-Miranda R, Gibbons S. The anti-staphylococcal activity of Angelica dahurica (Bai Zhi). *Phytochemistry* 2004;65:331-5.
  14. World Health Organization. SARS: Clinical trials on treatment using a combination of tradition Chinese medicine and western medicine. URL: <http://apps.who.int/medicinedocs/en/d/Js6170e/8.html> (assessed January 7, 2010)
  15. Chen X, Wu T, Liu G. Chinese medicinal herbs for influenza: systematic review. *J Altern Complement Med* 2006;12(2):171-80.
  16. Chen X, Wu T, Liu G, Wang Q, Zheng J, Wei J, et al. Chinese medicinal herbs for influenza. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2007, Issue 4. Art. No.:CD004559. DOI: 10.1002/14651858.CD004559.pub3.
-